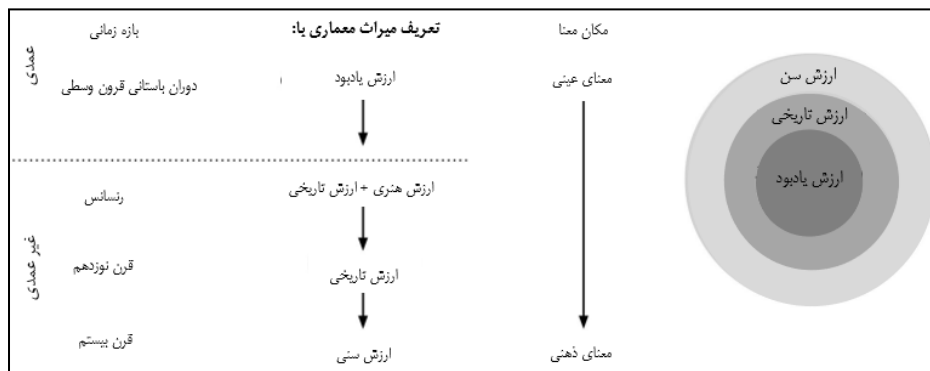

دسته بندی	نوع پژوهش	نویسندگان	سال	بستر مکانی	نتایج
خارجی	۱ مقاله	Rezazadeh Ardebili et al.	۲۰۱۹	Sarpelleh Passageway	ارزش‌های محله تاریخی سریله در سه دسته اصلی طبقه می‌شوند: (۱) ارزش‌های تاریخی و اجتماعی، (۲) ارزش‌های زیست محیطی و فیزیکی؛ و (۳) ارزش‌های اقتصادی.
	۲ مقاله	Azzopardi et al.	۲۰۲۲	European coastal & maritime heritage	شرکت‌کنندگان بین میراث فرهنگی و طبیعی تمایز قابل نشاندن به زعم آنان محیط‌زیست نه تنها بستری برای آثار میراثی ساخت بشر می‌باشد، بلکه خود نیز به عنوان میراثی ارزشمند مورد توجه است.
	۳ مقاله	Albaqawy et al.	۲۰۲۲	Barzan Heritage Area	مکان‌های میراث در عربستان سعودی باید بر اساس یک رویکرد کل‌نگر ارزیابی شوند که جنبه‌های میراث فرهنگی ناملموس را در فرآیند طبقه‌بندی و انتخاب در نظر می‌گیرد.
داخلی	۴ رساله	عباس‌زاده	۱۳۹۵	تخت سلیمان	کاربست مدل مبتنی بر ارزش‌های موجود در میراث، امکان اتخاذ تصمیمات راهبردی صحیح‌تری را در فرآیند حفاظت مهیا می‌نماید.
	۵ مقاله	عباس‌زاده، ایشم	۱۳۹۶	محله‌ی مهدی - القدم	در راستای ارتقای کیفیت محله مهدی‌القدم و مداخله در یافت کهن به منظور حفاظت از ارزش‌های میراث معماری و شهرسازی، محور تاریخی، فرهنگی و گردشگری یا رویکرد گردشگری فرهنگی تعریف و طراحی گردیده است.
	۶ رساله	ابی‌زاده	۱۳۹۷	بازار تبریز	شناسایی مؤلفه‌های اثرگذار بر حس مکان بازار تبریز اقدامی جهت حفاظت از طریق آشکار نمودن معانی و نقطه خوبی برای آغاز حفاظت معنایی و زنده نگهداشتن و تقویت پیوند بازار با افراد است.
	۷ مقاله	اندروودی، تقی‌پور اناری	۱۳۹۷	خیابان ولیعصر	خیابان ولیعصر تهران دیرگیزنده‌ی لایه‌هایی از ارزش‌های منظر و زیبایی‌شناسی، تاریخی-خاطره‌ای، فرهنگی-تقریخی، طبیعی-زیست محیطی، اقتصادی-کاربردی است.
	۸ مقاله	قره بیگلو و همکاران	۱۳۹۸	خانه‌های سنتی ایران	نظام ارزش‌ها بر اساس شرایط محیطی دارای تفاوت‌هایی در ۱۰ گونه فضای باز سکونتی منتخب می‌باشد؛ لذا نمی‌توان نظام ارزش‌ها را موضوعی مجرد و مستقل از زمینه و جغرافیا در نظر گرفت.
	۹ مقاله	شاهرخانی و همکاران	۱۴۰۰	چخازنطیل	رابطه بین سه شاخص «بایه‌های طبیعی»، «بایه ساخت» و «بایه ساخته شده» ارزش‌های مکانی را شکل می‌دهد که در چهار بعد منظر، ساختار، عملکرد و معنا در میراث معماری قابل شناسایی است.

شکل ۱. مروری بر مطالعات انجام شده پیرامون موضوع پژوهش (با اقتباس از مطالعات)

شکل ۲. تفسیری از طرح تکاملی ارزش‌های ریگل (Lampracos, 2014)

ارزش‌ها	سال	شخص / سازمان / منشور	
امروزی (هنری نسبی / تازگی هنری / عملی)، یادبود (یادبود مورد علاقه تاریخی / قدیمی)	۱۹۰۲	Riegl	خارجی
حفاظت، پژوهش، میراث فرهنگی، زیبایی‌شناسی، اقتصادی	۱۹۸۴	Lipe	
زیباشناختی، تاریخی، علمی، اجتماعی	۱۹۹۸	The Burra Charter	
تاریخی و هنری، اجتماعی یا مدنی، معنوی یا مذهبی، نمادین یا هویتی، پژوهش، طبیعی	۲۰۰۰	Mason & Avrami	
اجتماعی-فرهنگی (تاریخی / فرهنگی-نمادین / اجتماعی / معنوی-مذهبی / زیبایی‌شناختی)، اقتصادی (کارکردی / غیرکارکردی / وجودی / اختیاری / میراثی)	۲۰۰۲	Mason	
عاطفی، فرهنگی، عملی (کارکردی)	۲۰۰۳	Feilden	
زیبایی‌شناسی، معنوی، اجتماعی، تاریخی، نمادین، اصالت	۲۰۰۶	Throsby	
فرهنگی، اجتماعی-اقتصادی	۲۰۰۷	Feilden & Jokilehto	
شواهد، تاریخی، زیبایی‌شناسی، اشتراکی	۲۰۰۸	English Heritage	
علمی، تاریخی، زیبایی‌شناختی، اجتماعی، معنوی	۲۰۱۰	MEGA	
ارزش اقتصادی (کارکردی، غیرکارکردی)، ارزش زیست محیطی و کالبدی (معماری، هماهنگی، مجاورت و ترکیب فضاها، زیبایی‌شناسی، محیطی، مهارت فنی، نوآوری / دستاورد، کمیاب، مستند، اصالت)، ارزش تاریخی و اجتماعی (تاریخی، علمی / آموزشی، سیاسی، اجتماعی، مذهبی، اصالت، هویتی، عاطفی)	۲۰۱۹	Rezazadeh Ardebili et al.	داخلی
عاطفی (زیبایی‌شناختی، نمادین، معنوی و تگفت‌انگیز)، تاریخی (تداوم فرهنگی، هویت، قدمت، منحصربه‌فرد/محیط شهری و معماری)، علمی (بوم‌شناختی، اسنادی، باستان‌شناختی)	۱۳۸۰	حجت	
اجتماعی و مردمی	۱۳۸۵	فلامکی	
تاریخی، فرهنگی، گردشگری	۱۳۹۱	حناچی و پورسراجیان	
ارزش‌ها با ماهیت کاربری (آموزشی، گردشگری، اقتصادی، فنی-ساختاری، تاریخی، هنری)، ارزش‌ها با ماهیت معنوی (سیاسی، اجتماعی، عاطفی، فرهنگی، هویتی)	۱۳۹۲	نژادابراهیمی و همکاران	

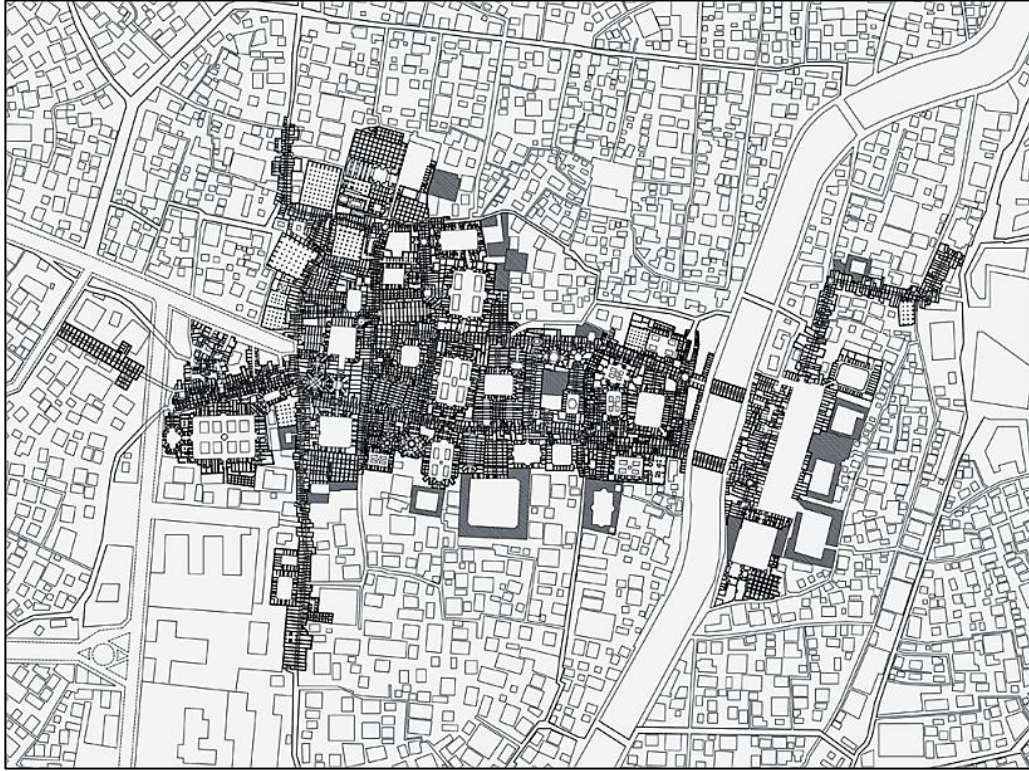
شکل ۳. دسته‌بندی مختلف از ارزش در حوزه میراث (با اقتباس از مطالعات)

منبع	گویه‌های استنباطی پرسشنامه	سوال	مفهوم شاخص	متغیرها و شاخص‌ها	ارزش شهری	ارزش معماری	ارزش زیبایی‌شناسی
میرحسینی و جهان‌بخش، ۱۳۹۵؛ شهیدزاده دهقانی و رستمی، ۱۳۹۳؛ شیرازی و همکاران، ۱۳۹۵ هنجری و قادریزاد، ۲۰۱۴؛ آرزو، ۲۰۰۸؛ ایکوموس، ۱۹۹۳؛ چوکینهنو، ۲۰۰۶؛ آوامی، ۲۰۰۰؛ ریگل، ۱۹۸۲	نقش بازار تبریز به عنوان عنصر شاخص شهری	سوال ۱	نماد یا عنصر شاخص شهری	نقش شهری	۱		
	حفظ ماهیت و ساختار اصیل بازار تبریز از گذشته تا به امروز	سوال ۲	اصالت و ماهیت محیط	نظام ساختاری	۲		
	ارتباط بازار تبریز با محیط پیرامونی	سوال ۳	زمینه‌گرایی	پستر اثر	۳		
	کیفیت محیطی بازار تبریز	سوال ۴	مطلوبیت محیط	کیفیت محیطی	۴		
	امکان ساخت و سازه‌های جدید در محدوده بازار تبریز و ظرفیت تعبیر برخی فعالیت‌ها و کاربری‌های بازار	سوال ۵	تعبیر و توسعه کالبدی و عملکردی	قابلیت تعبیر و توسعه	۵		
	مسیرهای دسترسی سواره و پیاده تا بازار تبریز	سوال ۶	مسیرها و امکانات دسترسی	شبکه ارتباطی	۶		
	امکانات دسترسی به بازار تبریز	سوال ۷	امکانات دسترسی				
	انطباق معماری بازار تبریز با بافت مدرن شهری	سوال ۸	سازگاری شهری، اقلیمی، عملکردی	سازگاری	۷		
	سازگاری معماری بازار تبریز با اقلیم سرد تبریز	سوال ۹					
	انطباق فضاها با عملکردهای تعریف شده در بازار تبریز	سوال ۱۰	شاخص‌های کالبدی، طراحی و فضایی هویت‌ساز	شاخص‌های هویت‌ساز	۸		
	تنوع در تعداد و نوع پوشش‌های گنبدی شکل بازار	سوال ۱۱					
	وسعت، عظمت و ابهت ساختار معماری بازار تبریز	سوال ۱۲					
	تعدد و تنوع فضایی بازار تبریز	سوال ۱۳					
	ویژگی‌های اجزای کالبدی بازار تبریز	سوال ۱۴	اجزای کالبدی، سازمان فضایی	ویژگی‌های معماری	۹		
سازمان‌دهی فضاهای درونی بازار تبریز	سوال ۱۵						
تعریف عملکرد و کاربرد فضاهای بازار تبریز	سوال ۱۶	عملکردگرایی، تنوع عملکردی و فضایی، امکانات فضایی	ویژگی‌های کاربردی	۱۰			
تنوع عملکردها و فعالیت‌های درون بازار تبریز	سوال ۱۷						
تنوع فضاهای داخلی بازار تبریز	سوال ۱۸						
امکانات فضایی بازار تبریز برای استفاده مراجعین و کسبه	سوال ۱۹						
تنوع و جذابیت تزئینات داخلی بازار تبریز	سوال ۲۰	تزئینات کالبدی	تزئینات	۱۱			
تنوع کالبدی و بصری (تنوع در فرم، ترکیب‌بندی اجزای معماری، رنگ، ابعاد و اندازه، مصالح و ...)	سوال ۲۱	تنوع کالبدی و بصری	تنوع	۱۲			
جذابیت بازار تبریز با حضور عملکردهای متنوع	سوال ۲۲						
جذابیت بصری (مناظر، عناصر طبیعی و ...)	سوال ۲۳	جذابیت عملکردی، بصری، و معماری	جذابیت	۱۲			
جذابیت اجزای کالبدی بازار تبریز (فرم گنبدها، طاق‌ها، پوشش سقف، تزئینات، چمنش مصالح و ...)	سوال ۲۴						
یکپارچگی بصری و کالبدی اجزای معماری بازار تبریز	سوال ۲۵	انسجام بصری و کالبدی	وحدت	۱۴			

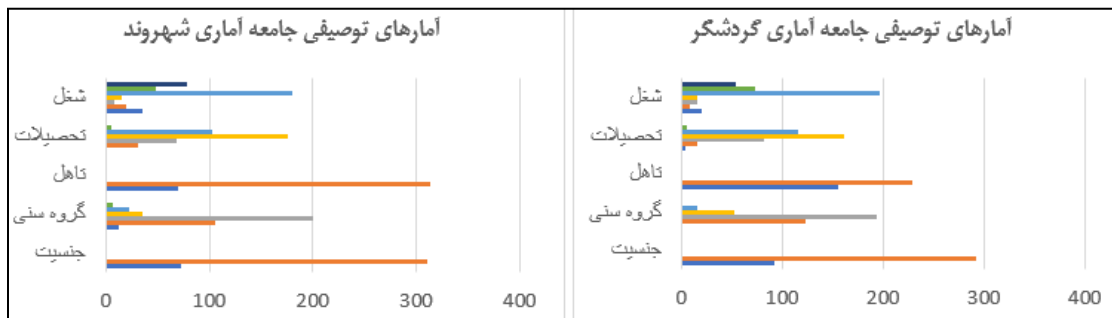
شکل ۴. فهرست متغیرها و شاخص‌های پژوهش

شکل ۵. مدل و فرآیند اجرای پژوهش

شکل ۶. نقشه بازار تبریز و عناصر پیرامونی آن (وزارت مسکن و شهرسازی، ۱۳۸۸، ۵۷)

شکل ۷. آمار توصیفی جامعه‌ی گردشگران و شهروندان مراجعه‌کننده به بازار (یافته‌های آماری)

ارزش	مقوله نهایی	نوع آسیب	راهکارها
ارزش شهری	نقش شهری	کم رنگ شدن اهمیت سابق و نقش شهری بازار	تبیین و تعریف برنامه‌های جدید در راستای بازیابی هویت بازار، برقراری رابطه با نهادهای دولتی و خصوصی و ایجاد مشوق نفوذپذیری در حوزه‌های اقتصاد کلان شهری
	نظام ساختاری	کاهش انسجام ساختاری به دنبال تخریب ناشی از خیابان‌کشی و جدا شدن بخش‌هایی از بازار	لزوم ایجاد حریم بافت تاریخی و ممانعت از تفکیک و تجزیه شدن بخش‌های پیوسته بازار
	بستر اثر	عدم انطباق با بافت پیرامون به دلیل تخریب‌های نامتعارف و استقرار واحدهای نوساز	توجه به حریم مجموعه باارزش بازار و فضاسازی با استفاده از عناصر متناسب و هماهنگ با بافت، جلوگیری از ساخت ابنیه‌های جدید با مصالح جدید و غیرهمخوان با بافت ارزشمند و سازماندهی عوامل اطراف بازار تاریخی
	کیفیت محیطی	کاهش کیفیت محیطی ناشی از عدم رعایت بهداشت و نظافت، تراکم بیش از حد (ازدحام) مشاغل و جمعیت در بخش‌های جنوبی و شرقی	لزوم رسیدگی به بهداشت داخل بازار، ایجاد کاربری‌های متنوع خدماتی و بهداشتی برای عموم، تعریض هورنو و نورگیرهای سقفی برای افزایش میزان تهویه داخلی، کنترل ازدحام ناشی از تراکم جمعیتی بیش از حد راسمه‌ها به واسطه سازماندهی مسیر تردد و افزایش نظارت و کنترل
	قابلیت تغییر و توسعه	توقف گسترش و توسعه به دنبال تصاحب حریم بازار و بافت اطراف و دارای قابلیت تغییر کاربری	به کاربری فضاهای فاقد کاربری و استقرار کارگاه‌های صنایع دستی و هنری، احیای کارگاه‌های تولیدی مانند قالی‌بافی، کفافی و ... همزمان آموزش علاقمندان به یادگیری حرفه‌های سنتی، ایجاد محل نمایش و فروش محصولات تولیدی در داخل بازار
	شبکه ارتباطی	عدم وجود ارتباط مناسب با محورهای اصلی شهری به دنبال گسترش شهر، افزایش ترافیک و فاصله مابین واحدهای جدید و بازار	ایجاد پارکینگ در فاصله‌های مناسب از بازار، تغییر مسیر و ایجاد حریم تردد وسایل نقلیه عمومی، کنترل تردد وسایل نقلیه در حریم بازار برای جلوگیری از ایجاد آشفتگی در اطراف آن و تقویت شبکه‌های ارتباطی با توجه به ساختار راه‌ها
ارزش معماری	سازگاری	عدم انطباق مجموعه بازار با بافت نوساز پیرامون	توجه به هماهنگی ساخت و سازه‌های جدید با بافت اصیل، احیای کالبدی بناهای تاریخی که دچار فرسودگی شده‌اند
	شاخص‌های هویت‌ساز	عدم پاسخگویی مطلوب به شرایط آب و هوایی	استفاده از تکنولوژی جدید نوام با راهکارهای سنتی جهت تامین گرمایش و تهویه
	ویژگی‌های معماری	عدم آگاهی عموم از ویژگی‌های شاخص و ارزش‌های جهانی بازار	حفظ و ارتقای ویژگی‌های شاخص بازار، تقویت ارزش‌های محیطی با آگاهی‌افزایی و فرهنگ‌سازی عمومی، معرفی بازار و ارزش‌های جهانی از طریق رسانه‌های عمومی
	ویژگی‌های معماری	برهم خوردن تناسب قدیمی با دخالت‌های فیزیکی	جلوگیری از دخالت‌های انسانی بر مبنای سلیقه شخصی
	ویژگی‌های معماری	عدم آشنایی عموم از ساختار هدفمند و جامعیت کالبدی منطبق بر شرایط اقلیمی	سازماندهی کاربری‌های درون عرصه در راستای حضورپذیری عمومی، فعال کردن واحدهای تولیدی و خدماتی برای ایجاد تحرک و سرزندگی
	ویژگی‌های معماری	عدم آگاهی عموم از تبلور مفاهیم تاریخی، اجتماعی، فرهنگی و ... در کالبد	ایجاد و نصب کتیبه‌های حاوی تصاویر و اطلاعات تاریخی بازار در راستای آگاهی بخشی عمومی
ارزش زیبایی‌شناسی	ویژگی‌های معماری	عدم آشنایی عموم از مجموعه بازار به دلیل حذف و تغییر برخی فضاها	تقویت کاربری‌های درون عرصه در راستای حضورپذیری عمومی، فعال کردن واحدهای تولیدی و خدماتی برای ایجاد تحرک و سرزندگی، قابلیت عرضه کاربری‌ها و اتفاقات جذاب در فضاهای بلااستفاده و ایجاد فضاهای شاخص و خاطره‌انگیز
	تزیینات	کمبود امکانات و تسهیلات برای مراجعین	ایجاد کاربری‌های متنوع خدماتی، رفاهی و بهداشتی برای عموم
	تنوع	استفاده از انواع بازشوه‌های نامتناسب به جای بازشوه‌های چوبی قدیمی	حذف بازشوه‌های غیر هماهنگ و جایگزینی نمونه‌های مشابه یا بازسازی شده اجزای اصیل
	جذابیت	کم رنگ شدن تنوع بصری ناشی از تنوع عملکردها با حذف بسیاری از مشاغل قدیم	احیای مشاغل سنتی؛ مشاغلی که از بین رفته‌اند (رنگرزی، رفوگری، کلاه‌دوزی و ...) می‌تواند به بازار برگردد
	جذابیت	آسیب ناشی از ایجاد تغییرات روی در و پنجره، ویرتین و حتی فضای داخلی مغازه‌ها با سلیقه‌های شخصی و متفاوت	لزوم نظارت و کنترل مستمر نهادهای متولی بر کالبد معماری بازار و جلوگیری از اعمال هر نوع تغییرات مبتنی بر علایق و سلیقه شخصی در اجزای نما و داخل حجره‌ها
	وحدت	کاهش جذابیت بصری ناشی از تاثیر منفی زوایاد بصری و خرابی‌ها، ویرتین‌های پیش آمده، سیم‌کشی‌های غلط، چسباندن اعلامیه‌ها و ...	حذف زوایاد و چیدمان‌های نامتناسب از پدنه، حذف ویرتین‌های پیش آمده به حریم معابر و راسته‌های کم عرض، جلوگیری از نصب آگهی و اطلاعیه بر روی پدنه، بازسازی بخش‌های آسیب‌دیده، تعبیه داکت‌هایی برای عبور عبور کابل‌ها و سیم‌ها
وحدت	کاهش انسجام بصری و بروز آشفتگی ناشی از مداخلات فیزیکی، ورود سیستم‌های تاسیساتی، تغییر کاربری و چیدمان نامناسب اجناس	حذف زوایاد بصری، ایجاد کانال تاسیساتی در کف بازار، نظارت بر ایجاد تغییرات کالبدی، ساماندهی کاربری‌های موجود و افزایش کنترل و نظارت مداوم بر نحوه فعالیت اهالی بازار	
وحدت	از بین رفتن تعادل بصری ناشی از آسیب‌های وارده بر بافت اصلی	حذف عوامل ایجادکننده انقطاع بصری، ایجاد هماهنگی محیطی با ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و هویتی برای القای حس مطلوب و مشترک	

شکل ۸. آسیب‌شناسی و تبیین راهکارها و پیشنهادهای در راستای حفظ و احیای ساختار بازار تاریخی تبریز با تکیه بر ارزش‌های ملموس از دیدگاه جامعه صاحبه‌شونده (یافته‌های تحقیق)

جدول ۱. نتایج آزمون آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش (یافته‌های آماری)

متغیرها	ارزش‌های شهرسازی	ارزش‌های معماری	ارزش‌های زیبایی‌شناسی
تعداد گویه‌ها	۷	۶	۸
مقدار آلفای کرونباخ	۰/۷۹	۰/۸۱	۰/۸۷

جدول ۲. نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای در رابطه با شاخص‌های تحقیق (یافته‌های آماری)

تعداد	جامعه آماری شهروند				جامعه آماری گردشگر				شاخص‌های مربوط به متغیرها	متغیرهای پژوهش		
	سطح معناداری (sig.)	درجه آزادی (df)	آماره t	میانگین شاخص	سطح معناداری (sig.)	درجه آزادی (df)	آماره t	میانگین شاخص				
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۲/۸۱	۲/۹۹	۰/۰۰۰	۴۹	۳/۲۱	۳/۴۱	نقش شهری	۱	ارزش شهری	ارزش‌های ملموس میراث
۳۸۴	۰/۰۶۷	۲۹	۳/۷۸	۲/۱۹	۰/۰۵۹	۴۹	۲/۶۴	۲/۹۲	نظام ساختاری	۲		
۳۸۴	۰/۰۵۹	۲۹	۲/۲۴	۲/۳۱	۰/۰۶۱	۴۹	۲/۱۰	۲/۴۰	بستر اثر	۳		
۳۸۴	۰/۰۵۵	۲۹	۳/۱۸	۳/۰۰	۰/۰۰۰	۴۹	-۳/۸۴	۳/۰۴	کیفیت محیطی	۴		
۳۸۴	۰/۰۸۶	۲۹	-۴/۴۱	۲/۰۹	۰/۰۷۰	۴۹	۱/۳۷	۲/۳۱	قابلیت تغییر و توسعه	۵		
۳۸۴	۰/۰۵۸	۲۹	-۳/۱۶	۲/۵۲	۰/۰۵۲	۴۹	-۲/۱۶	۲/۷۳	شبکه ارتباطی	۶		
۳۸۴	۰/۰۹۸	۲۹	-۴/۷۹	۲/۲۶	۰/۰۸۲	۴۹	-۵/۱۸	۲/۴۹	سازگاری	۷		
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۳/۱۶	۳/۲۱	۰/۰۴۱	۴۹	۴/۱۰	۳/۳۳	شاخص‌های هویتی	۸	ارزش معماری	
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۳/۲۲	۳/۳۴	۰/۰۱۱	۴۹	۳/۸۹	۳/۲۸	ویژگی‌های کاربردی	۹		
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۲/۵۲	۳/۲۲	۰/۰۲۱	۴۹	۲/۱۱	۳/۱۶	ویژگی‌های معماری	۱۰		
۳۸۴	۰/۰۰۱	۲۹	۱/۸۱	۳/۱۹	۰/۰۰۱	۴۹	۲/۳۲	۳/۴۰	تزئینات	۱۱	ارزش زیبایی‌شناسی	
۳۸۴	۰/۰۰۱	۲۹	۱/۳۶	۳/۲۳	۰/۰۰۰	۴۹	۲/۱۲	۳/۵۱	تنوع	۱۲		
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۳/۷۵	۳/۴۳	۰/۰۰۰	۴۹	-۴/۴۱	۳/۴۲	جذابیت	۱۳		
۳۸۴	۰/۰۰۰	۲۹	۳/۲۷	۳/۳۰	۰/۰۰۰	۴۹	۲/۷۴	۳/۱۹	وحدت	۱۴		

جدول ۳. نتایج حاصل از بررسی اظهارات جامعه‌ی هدف در رابطه با ارزش‌های شهری بازار تبریز (یافته‌های تحقیق)

مقوله نهایی	مفاهیم (کدهای شناسایی شده)	جملات و عبارات استخراجی از متن مصاحبه	جامعه آماری	سوالات مصاحبه
نقش شهری	نقش فرهنگی، سیاسی و مذهبی	بازار تبریز در همه‌ی حوادث، سیاست، فرهنگ و مذهب نقش مهمی دارد	کسبه بازار	۱
	اهمیت بازار در شهر	تبریز بدون بازار چه اهمیتی دارد؟		۲
تأثیرگذاری بر امورات شهری	همکاری و همفکری در امورات از بازار شروع می‌شود	۳		
نظام ساختاری	فعالیت اقتصادی	ماهیت بازار بستگی به فعالیت بازار دارد		۴
	نقش آموزشی بازار	اینجا فقط بازار نیست، مدرسه هم هست		۵
بستر اثر	مفهومی فراتر از محل کار	بازار برایم معنایی بیشتر از محل کار دارد		۶
	اهمیت خیابان‌های اطراف	خیابان‌های اطراف به بازار کمک می‌کند		۷
کیفیت محیطی	همجواری با مسجد جامع	مسجد جامع چسبیده به بازار		۸
	تمیزی بخش‌هایی از بازار	مظفریه، امیر، سرای خرازی‌ها و چند جای دیگر تمیز هستند		۹
قابلیت تغییر و توسعه	عدم نیاز به تغییر وضع موجود	نیاز به تغییر ندارد، قدیمی بودن بازار از هر بابت خوب است		۱۰
شبکه ارتباطی	رضایت کسبه از شرایط موجود	کسبه، همین شرایط را ترجیح می‌دهند. تغییرات فقط بهتر است در حد رسیدگی به وضعیت عمومی بازار باشد		۱۱
	تعدد مسیر دسترسی به بازار	از هر سمت تبریز به بازار دسترسی وجود دارد		۱۲
نقش شهری	عدم وجود محدودیت در دسترسی	محدودیتی در نحوه رسیدن به بازار و ورود به بخش‌های مختلف ندارد		۱۳
	تداوم و تثبیت رفتارها	برخی از رفتارها تداوم پیدا کردند، تکثیر و تثبیت شده‌اند.	۱۴	
اهمیت بازار در شکل‌گیری شهر	تأثیرگذاری از جنبه‌های مختلف	تأثیرگذاری از جنبه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و مذهبی در طول تاریخ	۱۵	
	اهمیت بازار در شکل‌گیری شهر	نقش مهمی در شکل‌گیری شهر داشت	۱۶	
نظام ساختاری	حفظ ساختار کالبدی و نقش شهری	علی‌رغم آسیب‌های مکرر در طول زمان ساختار کالبدی و نقش شهری خودش را حفظ کرده است	۱۷	
	نظام چند وجهی	نظام اقتصادی توأم با وجوه فرهنگی، مذهبی، اجتماعی و ...	۱۸	
بستر اثر	کانون مبادله کالا و محل فعالیت‌های اجتماعی	بازار امروزه، کانون مبادله کالا و محل تجمع فعالیت‌های اجتماعی است.	۱۹	
	هم‌پیوندی با آثار ارزشمند	مسجد کبود در نزدیکی بازار هم ثبت جهانی یونسکو شده است	۲۰	
کیفیت محیطی	وجود عناصر ارزشمند در اطراف بازار	هنوز عناصر ارزشمند زیادی در اطراف بازار وجود دارد	۲۱	
	کمرنگ بودن آلودگی صوتی	سابقاً ارزش ملکی در داخل بازار بیشتر بود ولی اکنون به دلیل خیابان‌کشی اطراف مغازه‌های بیرونی دارای ارزش ملکی بالاتری هستند	۲۲	
قابلیت تغییر و توسعه	عدم وجود آلاینده‌های مصنوعی	دوری از آلودگی صوتی شهری و همه‌مردم در بازار که احساس متفاوت‌تری را ایجاد می‌کند.	۲۳	
	قابلیت ایجاد تغییر نسبی	محیط آرام به دور از آلودگی صوتی به دلیل اینکه بازار عاری از هر نوع آلاینده مصنوعی مانند ماشین و تکنولوژی است.	۲۴	
شبکه ارتباطی	قابلیت ایجاد تغییر نسبی	قابلیت ایجاد تغییر نسبی به جهت دارا بودن انعطاف فضایی	۲۵	
	احاطه محیط پیرامون به واسطه الحاقات و خیابان‌کشی‌ها	محیط اطراف به وسیله خیابان‌کشی‌ها و ساخت‌های جدید احاطه شده، توسعه فیزیکی بازار مفهومی ندارد ولی حریم‌گذاری و احیاء بافت تاریخی پیرامون تأثیرگذار است	۲۶	
کیفیت محیطی	دسترسی از تمام نقاط شهر	دسترسی از تمام نقاط شهر وجود دارد	۲۷	
	تعامل با فضاهای شهری اطراف	تعامل با فضاهای شهری اطراف با شعاع دسترسی متنوع	۲۸	
	مسیر ارتباطی از جداره شمالی	امکان تردد و پارک ماشین در مجاورت بخش انتهایی بازار کمی بهتر است	۲۹	

ارزش‌های شهرسازی بازار تاریخی تبریز را توصیف کنید.

جدول ۴. نتایج حاصل از بررسی اظهارات جامعه‌ی هدف در رابطه با ارزش‌های معماری بازار تبریز (یافته‌های تحقیق)

سوالات مصاحبه	جامعه آماری	جملات و عبارات استخراجی از متن مصاحبه	مفاهیم (کدهای شناسایی شده)	مقوله نهایی
ارزش‌های معماری بازار تبریز را توصیف کنید.	کسبه بازار	۳۰ بازار و اطراف آن منطقه قدیمی تبریز است که از گذشته به هم پیوند خورده بودند. هنوز هم اطراف بازار محله های مسکونی وجود دارند	هم پیوندی بازار و محلات قدیمی	سازگاری
		۳۱ کل بازار سرپوشیده است و از بارش برف و باران به داخل جلوگیری می‌شود	جلوگیری از بارندگی با پوشش سقف‌ها	
		۳۲ دیوارهای بازار ضخیم هستند و این از بابت آب و هوای سرد تبریز است	ضخامت دیوارها برای جلوگیری از نفوذ سرما	
		۳۳ هر بخش از بازار متناسب با نوع مشاغل موجود در آن شکل گرفته	انطباق فضاها با عملکردهای تعریف شده	
		۳۴ بازار وسیع، بزرگ و با عظمتی است. من در جای دیگر مثل این را ندیده‌ام	عظمت، بزرگی و وسعت	شاخص هویتی
		۳۵ سراهایی که در بازار است در هیچ جای دیگری دیده نمی‌شود	سراهای منحصر به فرد	
		۳۶ رودخانه، بازار را به دو قسمت تقسیم کرده که با دو پل به هم ارتباط دارند	پل اتصال مابین دو قسمت بازار	
		۳۷ تمام بازار سرپوشیده است و داخل آن حیاط‌هایی وجود دارد که بسیار جالب است	ترکیب فضای پر و خالی	
		۳۸ پوشش سقف گنبدی کل بازار مخصوصاً گنبدهای تیمچه‌ها	پوشش گنبدی کل بازار	
		۳۹ معماری آجری و چوبی با پشت بام کاهگلی	معماری با مصالح سنتی	
	۴۰ دو راسته اصلی و طولانی دارد که همه تیمچه‌ها به آن وصل می‌شود	دو راسته اصلی و طولانی	ویژگی معماری	
	۴۱ سکوی کنار ورودی دالان‌ها، محل استراحت موقت باربران بوده	سکوهای استراحت		
	۴۲ نورگیرهای سقفی	نورگیرهای سقفی		
	۴۳ تمام قسمت‌های بازار ارتفاع برابر ندارد، راسته‌ها یک طبقه و تیمچه‌ها و سراها دو یا سه طبقه هستند	اختلاف ارتفاع عناصر کالبدی		
	۴۴ تعداد ورودی‌های بازار زیاد است از هر سمتی به بازار می‌توان وارد شد	تعدد ورودی بازار	ویژگی کاربردی	
	۴۵ همه قسمت‌های بازار وابسته به هم هستند، نمی‌توان یک قسمت را نادیده گرفت یا حذف کرد	یکپارچگی و جامعیت		
	۴۶ تیمچه‌ها چندعملکردی هستند. هم محل عمده فروشی‌ها است، هم خرده فروشی و هم محل برگزاری تجمعات مذهبی	چندعملکردی بودن تیمچه‌ها		
	۴۷ راسته‌ها پر است از خرده فروشی‌ها و تیمچه‌ها محل تجمع عمده فروشی‌ها هستند.	بکارگیری هدفمند فضاهای داخلی		
	۴۸ بازار بزرگی است که بیشتر مشاغل سنتی را در خود جای داده	بازار بزرگ با تنوع مشاغل		
	۴۹ راسته‌ها جایی است که علاوه بر اینکه مردم از آن خرید می‌کنند، در زمستان و تابستان از آن عبور می‌کنند تا از سرما و گرما در امان بمانند	تنوع عملکردی راسته‌ها		
۵۰ امکانات زیادی در بازار ایجاد شده و خوبست.	امکانات فضایی بالا و عدم وجود تجهیزات کافی	سازگاری		
۵۱ گسترش بازار در هسته مرکزی از هر چهار جهت به صورت چند محوری بوده و به محلات شهر می‌رسد	جهت گسترش از هسته مرکزی به محیط پیرامون			
۵۲ بافت کالبدی تبریز بر اثر نفوذ بازار به محیط پیرامون شکل گرفته	تاثیرگذاری بازار بر شکل‌گیری بافت پیرامون			
۵۳ ساخت اجزای متفاوت با کمترین تنوع مصالح و منطبق بر شرایط منطقه‌ای	استفاده از مصالح سازگار با منطقه			
۵۴ الگوی ساخت مشابه با سایر بازارهای ایرانی است با این تفاوت که بازار تبریز کاملاً سرپوشیده است	الگوی معماری اقلیم سرد			
۵۵ در هر بخش از بازار فعالیتی شکل می‌گیرد و عملکردها متناسب با فرم فضاست	تناسب فرم و عملکرد			
	متخصصین			

		۵۶	عظمت و اصالتی که هر نقطه از بازار دارد و مجموعه‌ای بی نقص را تشکیل می‌دهد.	عظمت و اصالت اجزای مجموعه	شاخص هویتی
		۵۷	توجه به بوم‌شناسی انسانی که فضایی با ارزش‌های انسانی را خلق کرده	توجه به بوم‌شناسی انسانی در بازار	
		۵۸	تکنیک و شیوه ساخت گنبد‌های بزرگ	تکنیک ساخت گنبد‌ها	
		۵۹	یافت کالبدی وسیع آجری	یافت کالبدی وسیع آجری	
		۶۰	ترکیب منحصر بفرد فضاهای باز و بسته	ترکیب فضاهای باز و بسته	
		۶۱	استفاده از الگوهای باغ ایرانی در طراحی سراها	استفاده از الگوهای باغ ایرانی	
		۶۲	معماری خاص، متنوع و پیچیده	معماری خاص، متنوع و پیچیده	ویژگی معماری
		۶۳	معماری درون‌نگرای محض	معماری درون‌نگرا	
		۶۴	دو راسته اصلی و طولیل	راسته‌های طولیل	
		۶۵	استفاده از الگوهای خاص معماری در سراها و ارتباط آنها با گذرهای اصلی و فرعی	استفاده از الگوهای خاص	
		۶۶	تناسب و مقیاس انسانی در حجره‌ها، راسته‌ها و ...	تناسب و مقیاس انسانی	
		۶۷	مسیرهای ورود کالا متفاوت بود	مسیرهای متفاوت ورود کالا	
		۶۸	نورگیرهای کوچک سقفی برای عبور نور	نورگیرهای سقفی	
		۶۹	جامعیتی که در معماری بازار وجود دارد در نوع خودش بی نظیر است.	جامعیت معماری بازار	
		۷۰	هر فضایی متناسب با کاربری خودش طراحی شده	طراحی فضاهای کاربردی	
		۷۱	ساختار بازار چند عملکردی است	ساختار چند عملکردی	
		۷۲	راسته‌ها علاوه بر محل خرید و فروش، محل عبور عادی برای حفاظت از آفتاب و بارندگی هم هست	تنوع عملکردی راسته‌ها	ویژگی کاربردی
		۷۳	تیمچه‌ها محلی برای فعالیت اصناف یکپارچه است	تمرکز اصناف یکپارچه در تیمچه‌ها	
		۷۴	تعریف مسیرهای حمل بار	مسیر حمل کالا	
		۷۵	در بازار فضای پرتراکم مثل راسته‌ها هست و فضای دنج مانند سراها برای اهداف مختلف هم هست	تنوع فضایی	
		۷۶	سراها و تیمچه‌ها فضای مناسب برای اجتماع مردم و بازاریان را فراهم می‌کند	فضای مناسب سراها و تیمچه‌ها برای اجتماع	

جدول ۵. نتایج حاصل از بررسی اظهارات جامعه‌ی هدف در رابطه با ارزش‌های زیبایی‌شناسی بازار تبریز (یافته‌های تحقیق)

مقوله نهایی	مفاهیم (کدهای شناسایی شده)	جملات و عبارات استخراجی از متن مصاحبه	جامعه آماری	سوالات مصاحبه	
تزئینات	پنجره‌ها با شیشه‌های رنگی	پنجره‌ها با شیشه‌های رنگی که تعدادشان خیلی کم است	کسبه بازار	۷۷	
	آجرکاری	طرح آجری روی دیوار و اطراف در و پنجره‌ها		۷۸	
	تزئینات با مصالح چوب	در و پنجره‌های چوبی		۷۹	
	کاربندی	تزئینات گنبدها		۸۰	
تنوع	طرح و شکل تیمچه‌ها	این همه تیمچه در این بازار است و هر کدام طرح و شکل خاصی دارند	۸۱	کسبه بازار	
	طرح گنبدها	گنبدهایی که هر کدام طرح خاص خودش را دارد	۸۲		
جذابیت	ترکیب فضای باز و بسته	هم حیاط می‌بینیم و هم راسته‌ها و تیمچه‌ها	۸۳		
	تنوع کالبدی	تنوع زیاد در معماری تیمچه‌ها، سراها، مساجد و ...	۸۴		
	تجمع اصناف متفاوت در بازار	عمده فروشی، خرده فروشی، لوکس فروشی و ... همه در بازار جمع شده	عمده فروشی، خرده فروشی، لوکس فروشی و ... همه در بازار جمع شده		۸۵
		ریتم	طاق‌ها در دیوارها و سقف‌ها مثل هم تکرار می‌شوند		۸۶
		گنبدها و طاق‌های زیبا	تمام بازار با گنبدها و طاق‌های زیبا پوشیده شده است		۸۷
		تیمچه‌ها	معماری بی‌نظیر تیمچه‌های مظفریه، امیرحاج صفرعلی، سیدحسن جدید و قدیم و ...		۸۸
	وحدت	بافت آجری یکپارچه	معماری آجری و گنبدهای تمام قسمت‌های بازار یکپارچه است		۸۹
		یکدستی و هماهنگی مصالح	داخل بازار فقط آجر و در و پنجره‌های چوبی است. همه جا یکدست و هماهنگ دیده می‌شود		۹۰
یکپارچگی در عین تنوع		هر قسمت بازار برای شغلی ساخته شده که با قسمت‌های دیگر فرق دارد ولی همه جا یکدست و یکپارچه است	۹۱		
تزئینات	درها و پنجره‌های چوبی قدیمی	درها و پنجره‌های زیبای چوبی که هنوز نمونه‌هایی از آنها در بازار است.	۹۲	متخصصین	
	آجرکاری	آجرکاری‌های در نما و حتی کفسازی آجری	۹۳		
	تزئینات چوبی در سراها	تزئینات چوبی در سراها (ستون‌ها و سقف‌ها)	۹۴		
	کاربندی	کاربندی‌های متنوع گنبدها	۹۵		
تنوع	تنوع اجزای کالبدی	اجزای متنوع که به دنبال هم ظاهر می‌شوند.	۹۶		
	تنوع در طرح	تنوع در شکل و طرح درها و پنجره‌ها	۹۷		
	تنوع در پوشش سقف‌ها	تنوع در پوشش سقف‌ها	۹۸		
	تنوع طاق‌ها	تنوع طاق‌ها	۹۹		
	تنوع در گنبدها	تنوع شکلی و اندازه و چینش مصالح در گنبدها.	۱۰۰		
	جذابیت	جذابیت تنوع کارکردی	بازار با کارکردهای متنوع جذاب‌تر است.		۱۰۱
دیدگاه ژورنالی به بازار		نوعی دیدگاه ژورنالی به بازار مظفریه ایجاد شده	۱۰۲		
جذابیت طاق‌ها در تیمچه‌ها		طاق‌های کجاوه در تیمچه‌ها و پوشش زیبای آن‌ها	۱۰۳		
گنبدهای بی‌نظیر و غیرتکراری		گنبدهای بی‌نظیر و غیرتکراری	۱۰۴		
جذابیت سبک معماری		جذابیت سبک معماری	۱۰۵		
تنوع در الگوهای ساخت		هر فضایی الگوی ساخت متفاوت‌تری نسبت به نوع مشابه دیگری دارد. مانند دالان‌ها، سراها و ...	۱۰۶		
سبک اجرای طاق‌ها		بهترین سبک اجرا در گوشه‌سازی و طاق‌ها	۱۰۷		
وحدت		انسجام کالبدی	یکپارچگی و انسجام کالبدی	۱۰۸	
	انسجام بصری	انسجام بصری	۱۰۹		

ارزش‌های زیبایی‌شناسی بازار تبریز را توصیف کنید.